

Miljø- og Fødevareklagenævnet

Sendt elektronisk via klageportalen

Vingsted, den 12. januar 2021.

KLAGE

Danmarks Sportsfiskerforbund påklager hermed Sorø kommunes tillæg til tilladelse til sænkning af grundvandsspejl ved råstofgravning under grundvandsspejl, til Ellingegårdens Grusgrav A/S J.nr. 13.02.01-K08-4-15

Sorø Kommune meddelte den 10. december 2020 tilladelse med et tillæg til Ellingegårdens Grusgrav A/S tilladelse efter vandforsyningslovens § 26, så virksomheden i vinterperioden må grave op til 500 m³ om ugen under grundvandsspejl i råstofgraven på Rustkammervej 80, 4180 Sorø på en række vilkår.

Tillæg til indvindingstilladelsens vilkår

Nyt vilkår 2.2.2.a

I perioden fra den 1. september til den 1. maj må foretage til en stærkt begrænset råstofindvinding under grundvandsspejlet. Virksomheden må indvinde op til 500 m³ om ugen, hvis vandspejlet i søen ligger mellem 34,00 og 34,25 m DVR90. Hvis vandspejlet ligger mellem 33,75 og 34,00 må virksomheden indvinde op til 200 m³ om ugen. Den samlede indvinding i et kalenderår må aldrig overstige 40.000 m³.

Hvis virksomheden ønsker at foretage denne begrænsede indvinding, skal virksomheden mindst 4 uger før gravestart registrerer vandspejlskoten i søen med højst 8 dages interval. Registreringerne med 8 dages interval skal fortsætte så længe der graves og i mindst 14 dage efter graveophør. Den ugentlige indvinding skal noteres i samme skema som vandspejlskoten.

Danmarks Sportsfiskerforbund's bemærkninger

Indledningsvis må Danmarks Sportsfiskerforbund konstatere, at tillæg til tilladelse til sænkning af grundvandsspejl er usammenhængende, og der ikke er foretaget de nødvendige natur- og miljøvurderinger.

Sorø kommune skriver i tilladelsen:

En ringe vandføring i vandløb kan være en medvirkende årsag til at vandløb ikke kan opfylde miljømålsætningen. I rapporten angiver Rambøll, at en samlet indvinding i Bromme-området på 350.000 m³ under grundvandsspejl er beregnet at medføre forringelse af den økologiske tilstand for makrofyter i Lyngbækken og i del strækninger af Tude Å nedstrøms sammenløbet med Lyngbækken.

Danmarks Sportsfiskerforbund's bemærkninger

I det pågældende område foregår en intensiv indvinding af råstoffer på flere matrikler, af flere firmaer og med en række tilladelser, hvilket ikke fremgår af den meddelte tilladelse. Der er med andre ord ikke taget hensyn til den kumulative påvirkning af de mange indvindinger, og i forhold til den dårlige tilstand af vandløbene, er andre faktorer, der kan påvirke den manglende opfyldelse af vandområdeplanernes miljømål, ikke inddraget i vurderingerne.

20.08.2020, Tude Å - foto Leif Møller, Sorø. Lokalitet er markeret på kortudsnit herunder.

Tidligere afgørelse fra Miljø- og Fødeklarenævnet respekteres ikke i tilladelsen

Danmarks Sportsfiskerforbund, har med Klage ID 1004179, den 11. juni 2019, påklaget Sorø kommunes tilladelse til grundvandssænkning i forbindelse med råstofindvinding under grundvandsspejl på Matrikel 11f, Døjringe By, Munke Bjergby.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophævede denne tilladelse, og hjemviste sagen til fornyet behandling i Sorø kommune, med afgørelse af 18. september 2020 - sagsnr. 19/05833.

Fra Klagenævnets afgørelse - sagsnr. 19/05833

Sorø Kommune har begrundet vilkåret om den tilladelige sænkning af grundvandsspejlet til kote 30,27 i råstofgravesøen med, at koten svarer til den seneste opmålte kote for vandspejlet i Tude Å den 2. og 28. juli 2016, så vandstanden i Tude Å mindst vil være 9 cm over den bundkote, som Tude Å ifølge regulativet for vandløbet skal have.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at Sorø Kommunes afgørelse ikke er truffet efter inddragelse af den seneste viden med hensyn til påvirkning af kvalitetselementerne DVFI, DVPI og DVFFa i Tude Å i forbindelse med sænkningen af grundvandet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i den forbindelse lagt vægt på, at seneste viden om påvirkning af de biologiske kvalitetselementer, og dermed påvirkning af vandløbets miljøtilstand, for større vandløb (type 2 og 3), har vist, at en række vandføringsvariabler og dertil knyttede modeller på tilfredsstillende vis beskriver påvirkningen af de biologiske kvalitetselementer som følge af indvindingen af grundvand. Vandstanden i Tude Å er således efter nævnets opfattelse ikke et egnet kriterium at inddrage i vurderingen af påvirkningen fra sænkningen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver på den baggrund Sorø Kommunes afgørelse af 2. maj 2019 og hjemviser sagen til fornyet behandling.

Sorø Kommune bør i forbindelse med en fornyet behandling af sagen inddrage den seneste viden på området, der er beskrevet i Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Sjælland. Nævnet bemærker desuden, at der kan være andre forhold end alene grundvandssænkningen, som påvirker de biologiske kvalitetselementer i vandløbet, som f.eks. vandløbsvedligeholdelse og vandkvaliteten, jf. bemærkninger i notat "Vurdering af effekten af vandindvinding på vandløbs økologiske tilstand", som efter omstændighederne også kan inddrages. I vurderingen bør Sorø Kommune endelig inddrage seneste viden fra basisanalysen 2021-2027 for Vandområdedistrikt Sjælland. I forbindelse med fastsættelse af den periode tilladelsen til sænkning af grundvandet er gyldig, bør perioden angives med en specifik start- og slutdato.

Danmarks Sportsfiskerforbund's bemærkninger

Danmarks Sportsfiskerforbund finder ikke, at Sorø kommunes tillæg til tilladelse til sænkning af grundvandsspejl ved råstofgravning under grundvandsspejl, til Ellingegårdens Grusgrav A/S, har iagttaget Klagenævnets begrundelser og dermed afgørelsen for ophævelse af tilladelsen, sagsnr. 19/05833.

Der er ikke i den aktuelle tilladelse, inddraget nyeste viden med hensyn til påvirkning af kvalitets-elementerne DVFI, DVPI og DVFFa i Lyngbækken og Tude Å i forbindelse med sænkningen af grundvandet. Den nyeste viden om påvirkning af de biologiske kvalitets-elementer, og dermed påvirkning af vandløbets miljøtilstand, for større vandløb (type 2 og 3), har vist, at en række vandføringsvariabler, og dertil knyttede modeller på tilfredsstillende vis beskriver påvirkningen af de biologiske kvalitets-elementer som følge af indvindingen af grundvand, er desuden ikke taget i anvendelse.

Sorø kommune skriver i tilladelsen, at det på grund af pres fra Danmarks Sportsfiskerforbund, blev udarbejdet en rapport fra Rambøll til brug for at udarbejde en gennemgang, samt modelberegning af påvirkningerne af Lyngbækken og Tude Å af Ellingegårdens Grusgravs tilladelse fra 2014. Ellingegårdens Grusgrav, har i februar måned fået rapporten tilsendt, og deltog ved møde i Sorø den 27. februar 2020, hvor Rambøll gennemgik rapporten. (Tilladelsen fra 2014 er vedhæftet som bilag 1. Rambølls rapport er vedhæftet som bilag 2.)

Rambøll-rapporten medførte påbud til Ellingegårdens Grusgrav A/S med vilkår, som nu fraviges

På baggrund af Rambølls rapport, meddelte Sorø Kommune et påbud den 24. august 2020 og ændrede vilkårene for vandindvinding og sænkning af grundvandsstanden i forbindelse med råstofgravning under grundvandsspejl, så der nu må indvindes 10.000 m³ vand fra grusgravsøen til støvdæmpning og indvindes 40.000 m³ råstoffer under grundvandsspejl.

Et af vilkårene lyder:

- Grundvandssænkning på grund af indvinding af vand – og råstoffer under grundvandsspejlet er tilladt, så længe grundvandsspejlet ikke sænkes under kote 34,25 m DVR90 i vinterperioden. I sommerperioden må vand til støvbinding kun indvindes, hvis grundvandsspejlet er over kote 34,00 m DVR90.

Dette vilkår, der blev meddelt ved et påbud i august 2020, fraviges nu af Sorø kommune i den meddelte tilladelse: Tillæg til sænkning af grundvandsspejl ved råstofgravning.

Fra tilladelsen:

Løngbækken (Lyngbækken) ligger 400 meter øst for grusgravsøen, med en regulativmæssig bundkote på 35,3 m DNN (35,21 m DVR90). Det betyder, at jo lavere grundvandsspejlet er i gravesøen, jo mere kan det påvirke Lyngbækken, ved at nedsætte vandføringen.

Samtidigt medfører tillæg til tilladelsen en yderligere sænkning af vandspejlet i søen:

I perioden fra den 1. september til den 1. maj må foretage til en stærkt begrænset råstofindvinding under grundvandsspejlet. Virksomheden må indvinde op til 500 m³ om ugen, hvis vandspejlet i søen ligger mellem 34,00 og 34,25 m DVR90. Hvis vandspejlet ligger mellem 33,75 og 34,00 må virksomheden indvinde op til 200 m³ om ugen. Den samlede indvinding i et kalenderår må aldrig overstige 40.000 m³.

Danmarks Sportsfiskerforbund må konstatere at Sorø kommune ikke har udarbejdet en vurdering af konsekvenserne for miljøtilstanden i Lyngbækken og Tude Å, ved en sænkning i gravesøens vandstand på op til 1,46 meter, under den regulativmæssige bund i Lyngbækken. Bækken har sit forløb i en afstand på 400 meter fra graveområdet.

Danmarks Sportsfiskerforbund har følgende supplerende og afsluttende bemærkninger

Fra tilladelsen er afsnit skrevet med kursiv:

I Vandområdeplan 2015-2021 er tilstanden i Tude å høj økologisk tilstand for fisk, god økologisk tilstand for smådyr, ukendt tilstand for makrofytter. Samlet er tilstanden god økologisk, hvilket opfylder målet.

I Vandområdeplan 2021-2027 er tilstanden i Tude å samlet vurderet til moderat til ringe. For smådyr (bentiske invertebrater) er tilstanden moderat, for fisk er tilstanden ringe økologisk tilstand for strækningen fra Tiendevad og nedstrøms. I Lyngbækken er tilstanden for bentiske invertebrater moderat.

Målet for den økologiske tilstand i både Tude å og Lyngbækken er god økologisk tilstand i 2027.

DSFs kommentarer:

Udkast til Vandområdeplan 2021-27 offentliggøres først den 22. februar 2021, og der må være tale om en henvisning til Basisanalysen for 2021-27.

Det kan undre, at Sorø kommune ikke reflekterer over denne markante tilbagegang. Det er også helt uforståeligt, at Kommunen giver den, meddelte tillades, uden en fyldestgørende vurdering af om den øgede indvinding, har negative påvirkninger af vandløbene i området.

Det er registret i basisanalysen, at der er risiko for manglende målopfyldelse for dele af Løngbækken og Tude å nedstrøms sammenløbet.

DSFs kommentar:

Heller ikke dette giver anledning til kommentarer eller vurderinger fra Sorø kommune.

Ellingegårdens Grusgrav ApS fik den 25. februar 2014 tilladelse til råstofindvinding i perioden til 2024. Tilladelsen omfattede tilladelse efter vandforsyningslovens § 20 til indvinding af 30.000 m³ vand fra grusgravsøen til grus vask og vanding af veje m.v. og efter § 26 til den grundvandssænkning som forårsages af indvinding af 150.000 m³ råstoffer under grundvandsspejlet. Tilladelsen blev givet på en række vilkår som blandt andet omfatter registreringer af grundvandsspejlet og indberetninger omkring indvindingen samt at indvindingen ikke måtte påvirke Lyngbækken.

I bilag et er de pejlinger som foreligger fra søen sammenstillet. Pejlingerne før 2019 er relativt upræcise, fordi råstofindvinderen ikke har sørget for at lave ordentlige registreringer af pejlingerne.

DSFs kommentar:

Det fremgår af ovenstående, at råstofindvinderen ikke har overholdt de stillede vilkår i perioden 2014 til og med 2018. Der er foregået en indvinding i ca. 5 år, uden Sorø kommune har reageret på en måde, der har fået indvinderen til at rette ind og opfylde de stillede vilkår om indberetning. Det betyder i dag manglende data, og dermed er der yderligere usikkerhed om konsekvenser af det meddelte tillæg vil være en forringelse af de målsatte vandløb i området.

Begrundelse for ansøgning, der imødekommes af Sorø kommune:

Grusgrav ønsker at indvinde 500 m³ om ugen med et gammelt slæbespil, sådan at der kunne holdes en nogenlunde produktion, og de ikke ville blive nødt til at afskedige dygtigt personale.

Partshøring

Sorø Kommune sendte udkast til dette tillæg i høring hos Ellingegårdens Grusgrav den 8. december 2020. Ellingegårdens Grusgrav svarede samme dag, at deres eneste bemærkning var, at de gerne ville have forlænget graveperioden for den stærkt begrænsede gravning under grundvandsspejl, så de må udnytte den fra den 1. september til den 1. maj hver år. Det vil have væsentlig betydning for at virksomheden også kan fortsætte gravningen over grundvandsspejl, da de er nødt til at blande materialerne indvundet under grundvandsspejl med materialerne indvundet over grundvandsspejl.

DSFs kommentar:

Sammenholdt med en meget mangelfuld natur- og miljøvurdering, firmaets mangelfulde overholdelse af de stillede vilkår, samt argumenterne for en merindvinding og dermed yderligere sænkning af grundvandsspejlet i området, virker uden fortilfælde.

Danmarks Sportsfiskerforbund, vil derfor opfordre Klagenævnet til at ophæve afgørelse og hjemvise tilladelsen til ny behandling, denne gang med DSFs forventning om, at Sorø kommune vil tage en klagenævnsafgørelse, samt deres myndighedsansvar og opgave, mere alvorligt.

Venlig hilsen

Lars Brinch Thygesen
Natur- og Miljøkonsulent